

Педагогічна доброта – крок до успіху учня

З досвіду роботи
учителя біології
Нерубайської
загальноосвітньої школи
I-III ступенів
Новоархангельської
районної ради
Кіровоградської області
Дітуни Тетяни Григорівни

2011 р.

У буклеті вміщений матеріал з досвіду учителя біології Нерубайської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів Новоархангельської районної ради Кіровоградської області Дітуни Тетяни Григорівни, щодо впровадження технології «Створення ситуації успіху» автора А.Бєлкіна. розкрита особистісно-орієнтована педагогічна ситуація у процесі проведення уроків біології.

Потрібно, щоб усі учні вже із самого початку ясно бачили мету з усіма проміжними ланками й прагнули досягти її.
Я. А. Коменський

Виходячи із Положень Закону України «Про освіту» завдання школи сьогодні полягає в тому, щоб:

- виховувати здатність в учнів долати життєві труднощі;
- самотійно приймати рішення;
- навчити учнів розвивати себе як особистість, здатну робити вибір і контролювати своє життя;
- здатну брати на себе відповідальність за свої дії; здатну захищати себе і свої життєві цінності;
- а також діяти відповідно до них, здатну піклуватись про інших, діяти з ними і для них.

Завдання вчителів - прищепити учням жагу до здобуття знань, створити такі умови, щоб процес здобуття знань був для них цікавим, потрібним, комфортним, а пріоритетним завданням вчителя є створення ситуації успіху.

Удосконалити методику створення ситуації успіху та шляхів її реалізації на уроці як стежки, що веде до того куточка дитячого серця, в якому горить вогник бажання бути гарним таке завдання вирішує учитель біології Нерубайської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів

Дітуна Тетяна Григорівна, ознайомившись із технологією «Створення ситуації успіху» автора А.Белкіна. Учителька має високий рівень педагогічної майстерності, який базується на розвитку професійно значущих рис особистості педагога. Це дидактичні, організаторські,

комунікативні, науково-пізнавальні, емоційні та поведінкові компоненти особистості.

На уроках та в позаурочній діяльності дарує учням атмосферу приязні та взаємодопомоги, впевненості і захищеності.

Наповнює джерело внутрішніх сил дитини, джерело, яке дає енергію для подолання труднощів і формування бажання вчитися.

Використовує ситуації успіху для сприяння підвищенню робочого тону, збільшенню продуктивності навчальної роботи, а також допомагає учням усвідомити себе повноцінною особистістю і, відповідно, забезпечує успіх у навчанні.

Основою її педагогічної технології при створенні ситуації успіху є особистісно-орієнтований підхід у справі навчання та виховання.

Учителька розробила алгоритм створення та досягнення ситуації успіху:

- особистісно-орієнтований підхід у справі навчання та виховання - основа педагогічної технології «Створення ситуації успіху»;
- роль ситуації успіху в навчальній діяльності;
- створення ситуації успіху на мотиваційному етапі навчальної діяльності;
- психолого-педагогічні прийоми при створенні ситуації успіху;
- методика реалізації ситуації успіху;
- обмін досвідом роботи, думками в системі методичної роботи з педагогами району.

Для педагога алгоритм став поштовхом до прагнення знайти розумний баланс між знаннями, вміннями та навичками учня.

На уроках біології учителька визначає життєвий досвід кожного учня, пізнавальні здібності, рівень інтелекту, інтереси, які спочатку треба розкрити, а потім розвинути у

навчальному процесі; формує позитивну мотивацію учнів до пізнавальної діяльності, потребу в самопізнанні, самореалізації та самовдосконаленні школярів; озброює учнів механізмом адаптації, саморегуляції, самозахисту, самовиховання необхідних для сучасної людини; розвиває індивідуальні позитивні здібності кожного школяра; допомагає дитині пізнати себе, самовизначитися та само реалізуватися; формує культуру життєдіяльності; максимально виявляє і використовує індивідуальний досвід учня; правильно визначає лінії поведінки.

При підготовці до уроку та в процесі його проведення Тетяна Григорівна не подає дітям готові знання, а вимагає в учнів самотійно та творчо розв'язувати проблеми, шукати нову інформацію й робити висновки.

Широко застосовує принцип «розвивальної допомоги» не робити за учня, не вказувати йому, що робити, а допомогти пробувати власні сили і власну активність, щоб учень сам обирав рішення і відповідав за них.

Учитель не подає готові знання, а створює умови, в яких виявляється власна пізнавальна активність учня, і він визначає для себе цілі, зміст та методи роботи, власні цінності.

Майже кожний урок біології – дослідницький. Це час, протягом якого діти вчаться самотійно діяти, дискутувати і приймати рішення. При цьому розвивається самосвідомість і самореалізується особистість.

На уроці учителька використовує принцип - «свобода вміння».

Учні вільно обговорюють проблеми, співпрацюють один з одним, а вчитель виступає в ролі старшого члена колективу, консультанта, джерела досвіду.

Учитель визначає види діяльності учня на уроці, використовує технології толерантного спілкування, які сприяють зниженню неприязні, розвитку емпатії та комунікативних здібностей.

Плануючи урок, процес навчання учитель обирає простий ланцюжок дій: вирішити перш за все завдання сформувані в учня настанову на успішне виконання завдання, відчувати себе «творцем обставин», подолати труднощі, які можуть виникнути в процесі роботи. Інакше кажучи, вчитель формує в учнів мотив досягнення мети. При цьому пропонує різні варіанти мотивів досягнення ситуації успіху:

- прагнення самостійно розв'язати цікаві задачі;
- завоювати авторитет у своїх товаришів, стати першим;
- розглядати свою діяльність з точки зору її корисності для інших людей;
- встановити нові контакти між товаришами у ході виконання завдання тощо.

Створюючи ситуації успіху на етапі організації навчальної діяльності учитель дотримується основних правил:

- у кожній дитині є задатки, які можуть розвинути у здібності. Побачити їх, відчувати, розвинути – це справа педагога;
- ставлення до дитини як до рівної, як до себе;
- чим більше напрямків діяльності, в яких бере участь дитина, тим більше в неї можливостей знайти себе;
- збільшення кількості і різноманітності ситуацій і обставин, в тому числі і штучно створених, у які може потрапити дитина, які визначають шляхи її сьогодення і віддаленого інтересу та можливі шляхи успіху;
- стимулювання учнів до висловлювань, використання різних способів виконання завдань без побоювань помилитися, отримати хибну відповідь тощо.

На кожному уроці біології Тетяна Григорівна використовує раціональну єдність словесних, наукових і практичних методів навчання; формує вміння учнів

самостійно здобувати знання і застосовувати їх на практиці; здійснює зв'язок з раніше вивченим досвідом, набутим учнем; заохочує прагнення учнів знаходити свій спосіб роботи з навчальним матеріалом; створює емоційно актуальний фон уроку.

Уроки біології є стартовим майданчиком виявлення пізнавальної активності учнів.

Впродовж кількох років Дітуна Тетяна Григорівна працює над проблемою «Підвищення ефективності уроку на основі особистісно-орієнтованих технологій та за рахунок самовираження та самоствердження учня». На її уроках утвердилася ідея, що ефективним є той урок, на якому на всіх і на все вистачає часу й уваги, коли всім цікаво вчитися, коли діти безпосередньо на уроці розібралися і в основному засвоїли новий матеріал. Цього учителька досягає, коли урок максимально цілеспрямований, його зміст, структура і методичні підходи підпорядковані навчальній меті.

Значні резерви підвищення ефективності уроку знаходить в раціональному використанні його часу, використанні інтерактивної дошки. Для ущільнення часу на уроці користується такими рекомендаціями:

- урок розпочинати обов'язково одразу після дзвоника;
- до його початку готувати записи на дошці і перевіряти справність обладнання;
- до класу ставити запитання чітко, «не провокувати» учнів на перепитування;
- уникати багатослівних інструкцій, стежити, щоб мовленнєва активність учителя не перебивала цілісного сприймання матеріалу учнями;
- динамічно переходити від одного виду роботи до іншого;
- намагатися одночасно працювати з різними групами учнів.

Учителька вважає свій предмет найважливішим, бо біологія – закономірність властивостей життя, сукупність наук про живу природу і вимагає ґрунтовної підготовки до нього від учнів.

На своїх уроках учителька активно застосовує обговорення, дискусії, роздуми, які дають учням можливість обмінюватися ідеями, враженнями, активізують розумову діяльність, навчають умінню висловлювати власні ідеї та думки, а також почути міркування однокласників, а головне думати, розвивати логічне мислення. Ефективним етапом уроку є принциповий підхід, коли учні працюють разом у пошуку істини, допомагаючи один одному. Для розвитку логічного мислення в учнів використовуються такі прийоми роботи, коли треба скласти з простого складне або розібрати складне до простішого.

Дітуна Т.Г. уміє і має бажання викликати інтерес, тобто зацікавлює дітей своїм предметом. Проте одного таланту вчителя замало. Вона постійно працює над собою.

Серед широкої палітри технологій та підходів використовує інтерактивні. Зокрема, для підтримки пізнавального інтересу учнів використовуються нестандартні уроки. Цікавими уроками біології у 9 класі стали уроки, коли запрошуються батьки. Так, при вивченні теми: «Кров і лімфа», учням дається завдання самостійно підготувати повідомлення про групи крові. Діти цікавляться, які групи крові у них та батьків. Такі уроки викликають інтерес до навчання, вміння користуватися додатковою літературою, Інтернетом. Теми уроків: «Профілактика туберкульозу», «Шкідливі звички», «Серцево-судинні захворювання» та інші викликають чималий інтерес і серед батьків. Учні на таких уроках висловлюють свої думки, роблять висновки.

Вивчення теми у 9 класі «Розмноження та розвиток людини» вимагає особливої підготовки. Щорічно, при

вивченні цієї теми учителька розпочинає урок з розповіді казки про кохання В.О. Сухомлинського.

«...Давно те було. Створив Бог світ, розселив усіх живих істот на землі, навчив людей землю обробляти, сіяти, будувати й пообіцяв прийти через рік, щоб подивитися, як живуть. А коли прийшов, побачив у їхніх очах незбагненну красу і невідому силу. Це була любов. Але ніхто не зміг пояснити Богові, що це означає. Він розгнівався і покарав людей – вони почали старіти. Та коли прийшов Бог до людей через п'ятдесят років, то побачив в очах чоловіка і жінки ще могутнішу силу й красу. Це була вірність. Не міг цього збагнути Бог і пообіцяв, що людський вік буде недовгим.

І коли він втретє навідався до людей, то побачив в очах старого чоловіка, який сидів сумний над маленьким гробиком землі, крім любові та вірності, ще щось. Це була пам'ять серця.

Ось що таке любов. Це вічна краса і сила людська. Живуть і продовжують свій рід тисячі живих істот, але любить тільки людина. І, власне, тільки тоді, коли вона вміє любити, вона і є Людиною».

Мабуть, на справжнє кохання здатні лише чисті серцем душі, не запламовані цинізмом, - і тоді стіни зачерствілості руйнуються, а на тих руїнах проростають тонкі паростки животрепетної любові, від якої перехоплює подих.

Після такої розповіді учні зовсім по - іншому сприймають навчальний матеріал.

Тема педагогічних інновацій надзвичайно актуальна і об'єктивно обумовлена у практичній діяльності учителя біології Дітуни Тетяни Григорівни. Вона вирішує своє завдання вчителя – створює творчу атмосферу, мобілізує пошукову активність, дослідницьку роботу. Розширює навчальні можливості, пізнавальні інтереси учня завдяки створенню ситуації успіху.

Учителька використовує протягом уроку дидактичний матеріал, який дозволяє отримати учневі найбільш значущі для нього вид та форму зміст навчального матеріалу. Проводить оцінювання досягнень учня протягом усього процесу його діяльності, а не тільки за кінцевим результатом. Ситуація успіху досягається тоді, коли сама дитина визначає цей результат як успіх. Усвідомлення ситуації успіху самим учнем, розуміння її значимості виникає у школяра після здолання своєї боязкості, невміння, незнання, психологічного враження та інших видів труднощів.

Дітуна Т.Г. допомагає кожній дитині зростати в успіху, дає відчувати радість від здолання труднощів, дає зрозуміти, що задарма в житті нічого не дається, скрізь необхідно докласти зусиль. І успіх буде еквівалентним витраченим зусиллям.